

SCHOOL OF
ECONOMICS AND
MANAGEMENT

Glädjebetyg och gymnasieval

Författare:
Hilda Haag
Anton Jonsson

Nationalekonomiska institutionen
NEKH02/NEKH03 - Kandidatuppsats
Datum: 23 maj 2024
Handledare: Therese Nilsson

Abstract

I maj 2023 offentliggjorde Skolinspektionen en lista över 30 gymnasieskolor misstänkta för att tillämpa "glädjebetyg", det vill säga slutbetyg som skiljer sig från resultaten på de nationella proven. Glädjebetyg kan leda till en orättvis tillgång till högre studier och en ojämlik skolgång. Denna studie ämnar att besvara frågeställningen "Om och hur Skolinspektionens lista har påverkat antalet förstahandssökande till respektive gymnasieskola vid första gymnasievalet efter listans publicering?". Genom att använda en Difference-in-Difference-design analyserar vi hur antalet förstahandssökande till de utpekade skolorna förändras vid första söktillfället efter att listan publicerades. Vi finner en negativ påverkan på antalet förstahandssökande till de utpekade skolorna, särskilt för skolor med fristående huvudmän. Även om statistisk signifikans hittas i vår undersökning är effekten inte ekonomiskt betydande, vilket tyder på att Skolinspektionens påverkan på gymnasievalet är begränsad. Denna studie bidrar till en ökad förståelse för glädjebetygens påverkan på det svenska utbildningssystemet och elevernas framtid.

Keywords: Gymnasieval, glädjebetyg, betygsinflation, paneldata, Difference-in-Difference

Förord

Vi vill tacka vår handledare Therese Nilsson som från början till slut väglett oss i detta arbete. Vi vill även tacka vår gode vän Marcus Rundström som orkat lyssna på våra bekymmer och alltid ställt upp som bollplank. Stort tack riktas till Alice och våra familjer som ställt upp och korrekturläst uppsatsen, samt till Caroline som under flera långa veckor stått ut med vårt gnäll över datainsamling och STATA. Alla kvarvarande brister är såklart våra egna.

Hilda Haag och Anton Jonsson

Lund 2024-05-13

Innehållsförteckning

1 Inledning	4
2 Gymnasievalet	6
2.1 Gymnasievalets praktiska tillvägagångssätt.....	6
2.2 Nationella proven.....	7
2.3 Konkurrensens innebörd för betygsinflation och skolvalet.....	8
3 Betygsinflationen och gymnasievalet	9
3.1 Signaleringsmodellen.....	10
3.2 Gymnasievalet och självbilden.....	11
3.3 Hypoteser.....	12
4 Data	13
4.1 Metod.....	13
4.2 Metodens trovärdighet.....	16
4.3 Problem med datainsamling.....	16
5 Resultat	17
5.1 Parallella trender.....	17
5.2 Medial spridning.....	18
5.3 Huvudresultat.....	19
5.4 Resultat från placebotest.....	23
6 Diskussion	23
7 Sammanfattande slutsatser	25
7.1 Validitet och reliabilitet.....	25
7.2 Kritik mot vald metod.....	26
7.3 Framtida forskning.....	27
Referenser	29
Mejladresser till respektive kansli och kontakt.....	34
Appendix	36
Glädjelistan.....	36
Uteslutna skolor.....	37

1 Inledning

Diskussionen om betygsinflation och glädjebetyg har på senare år blivit en central del av den debatt i Sverige som rör skolsystemets funktionssätt och framtid (Fazelian et al., 2023; Olsson, 2023; Utbildningsdepartementet, 2023). Med en växande andel kunskapsintensiva tjänster krävs det i allt högre grad eftergymnasial utbildning för att möta kraven på arbetsmarknaden (SCB, 2017; Östbom, 2022). Gymnasiebetygen utgör en betydande faktor i strävan mot att kvalificera sig för vidare studier och önskade karriärer. Detta är i sig inte problematiskt om betygssystemet fungerar som avsett. Utmaningar uppstår emellertid när betygen inte fungerar enligt avsikten, vilket är fallet med den ökande förekomsten av betygsinflation inom skolsystemet (Juhlin, 2021). Betygsinflation sker när elever får högre betyg utan att deras kunskapsnivå blir bättre. När sedan fler elever får högre betyg urvattnas betygens tillförlitlighet och riskerar att sätta de system som förlitar sig på gymnasiebetyg ur balans, det vill säga exempelvis ansökningar till eftergymnasiala studier (Svidén, 2023; Skolverket, 2010).

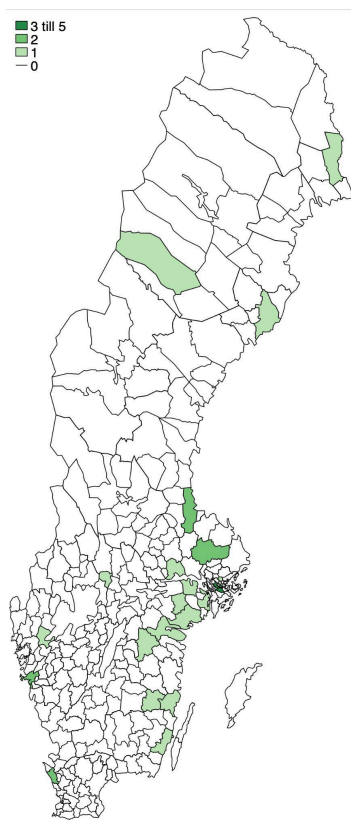
En del av Skolinspektionens ansvar är att förhindra svenska skolors bristfällighet vid betygssättning och att upprätthålla skolornas goda rykte av att tillgodose en tillfredsställande och kvalitetssäkrad skolgång. I ett försök att motverka betygsinflationen valde Skolinspektionen att genomföra en granskning av alla skolor gällande deras betygssättning och fann att 30 skolor misstänks för att tilldela elever glädjebetyg. Glädjebetyg definieras i Skolinspektionens undersökning som skillnaden mellan elevens betyg på de nationella proven och slutbetyget i samma ämne. Dessa skolor, som i denna uppsats utgör glädjelistan, offentliggjordes i Skolinspektionens egna rapport "Rektorers arbete för rättvisande och likvärdiga betyg i gymnasieskolan" i maj 2023 (Skolinspektionen, 2023). Effekten av glädjelistan är okänd för hur antalet sökande till de gymnasieskolorna på glädjelistan påverkas. I denna uppsats studerar vi hur Skolinspektionens lista har påverkat antalet förstahandssökande till respektive gymnasieskola vid första gymnasievalet efter listans publicering genom att besvara frågeställningen "Om och hur Skolinspektionens lista har påverkat antalet förstahandssökande till respektive gymnasieskola vid första gymnasievalet efter listans publicering?".

Tidigare forskning inom området har också haft fokus på betygsinflation och glädjebetyg. Dock har Skolinspektionen inte tidigare tillkännagett specifikt vilka skolor som visar avvikelser från de

nationella provresultaten. Detta innebär att tidigare studier endast kunnat baseras på händelser från enskilda skolor som inte nödvändigtvis följt Skolverkets riktlinjer. Med det första gymnasievalsåret efter glädjelistans publicering 2024, och med det preliminära antalet förstahandssökande som offentliggjorts i april samma år, finns det till vår kännedom ingen tidigare forskning kring vår specifika frågeställning. Denna uppsats är därför betydelsefull eftersom den fyller en kunskapslucka inom området. Vi har personligen samlat in data från samtliga kanslier, vilket gör vår studie unik och ger insikter som tidigare inte varit tillgängliga.

För att undersöka konsekvenserna av glädjelistan använder vi Difference-in-Difference-metod (DiD). Metoden jämför utvecklingen av antalet förstahandssökande mellan skolorna på glädjelistan och resterande skolor i landet. Med tanke på att de skolor som återfinns på glädjelistan är utspridda över olika delar av Sverige, som Figur 1.1 visar, ökar undersökningens betydelse eftersom den belyser ett nationellt problem av omfattande karaktär.

Figur 1.1: Kommuner och antal skolor i varje kommun som finns med på den publicerade glädjelistan.

Figuren presenterar geografisk fördelning av skolorna som återfinns på glädjelistan i Sverige. Varje siffra i figuren representerar antalet skolor från en specifik kommun som inkluderas på glädjelistan

Vi identifierar en kausal negativ påverkan på antalet förstahandssökande för skolor som ingår i Skolverkets glädjelistan. Effekten är statistiskt signifikant men är så pass liten att den inte är ekonomiskt betydande. De mest troliga förklaringarna till vårt resultat kretsar kring signaleringsmodellen och beteendekonometri. Båda dessa modeller diskuteras närmare senare i texten.

Uppsatsens struktur är sådan att vi i avsnitt 2 beskriver den svenska gymnasieskolans uppbyggnad och antagningssystem. Dessa delar följs upp av avsnitt 3 där en översikt över rådande forskning inom området genomförs. Därefter i avsnitt 4 presenterar vi metoden och datan vi använt. Slutligen i avsnitt 5 går vi igenom resultaten från vår undersökning och diskuterar dess implikationer. I appendix finns dels information kring vilka skolor som är med på glädjelistan och var i Sverige de är belägna, samt en lista över de skolor som vi valt att utesluta från undersökningen av olika anledningar.

2 Gymnasievalet

I Sverige väljer en betydande andel av eleverna, 98,6% år 2023, att fortsätta sina studier på gymnasiet efter avslutad grundskola (Skolverket, 2024). Detta val har både individuella och samhällsliga konsekvenser och är av stor betydelse för svenska ungdomars framtida utbildnings- och yrkesmöjligheter. För att ge en djupare förståelse av detta val och dess konsekvenser kommer vi i följande avsnitt att beskriva det praktiska tillvägagångssättet vid gymnasievalet, diskutera de nationella proven och analysera konkurrensens innebörd för betygsinflation.

2.1 Gymnasievalets praktiska tillvägagångssätt

Gymnasievalet sker på ungefär samma sätt i hela Sverige. Valet inleds med en ansökan som sker efter jul. Vid den första ansökan söker eleven med de betyg som finns från höstterminen år tre vilket resulterar i ett preliminärt meritvärde. Efter den första ansökningsperioden får eleven ett preliminärt besked inom en angiven tidsperiod. Det preliminära svaret visar hur väl eleven ligger till med höstterminens betyg jämfört med andra sökande till det program som valts. Det preliminära svaret garanterar dock inte en plats på en viss gymnasieskola, utan det kan ändras

efter omvalsperioden när de slutgiltiga betygen från högstadiet tas med i beräkningen (Gymnasieantagningen Storsthlm, n.d.).

Efter de preliminära resultaten, som publiceras i april, får eleven möjlighet att justera beskedet genom att ändra ansökan och lägga till fler alternativ. Eleven är dock inte tvungen att ändra i sin ansökan om denne är nöjd med sitt val. Under sommaren publiceras det slutgiltiga antagningsbeskedet och eleven är skyldig att svara ja eller nej inom en angiven tidsperiod. Om eleven har blivit antagen till sitt förstahandsval stryks de resterande alternativen automatiskt och om eleven inte har blivit antagen till sitt förstahandsval kan den fortsatt stå kvar som reserv samtidigt som eleven accepterar en skolplats på ett av de lägre prioriterade valen. Detta innebär att elever bör söka till fler än en gymnasieskola (Gymnasieantagningen Storsthlm, n.d.).

2.2 Nationella proven

Eftersom de svenska grundskoleeleverna söker till gymnasieskolan med sina betyg blir de självklart en viktig del av skolgången för att eleven ska kunna välja att studera vidare utifrån sina önskemål. En betydande del av det betyg som eleven får ska ges med vägledning av de nationella proven. Dessa prov blir därför en viktig del av elevernas tid i skolan och ligger även till grund för denna undersökning. De nationella proven möjliggör för relevanta myndigheter och politiker att bedöma och jämföra elevernas kunskapsnivå i förhållande till tidigare årskullar.

“De nationella proven är ett stöd för en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning av en elevs kunskaper”

- Skolverket (B. n.d.)

Ovan är ett citat från Skolverket som beskriver de nationella provens roll i skolan (Skolverket B. n.d.). Tanken med dessa prov är att säkerställa att alla elever får en likvärdig bedömning landet över. I gymnasiet innebär de nationella proven att alla elever en gång per år har en gemensam examination för de som läser samma ämne. Examinationen sker i ämnena svenska, svenska som andraspråk, engelska samt matematik. Programspecifika skillnader som påverkar vilka prov som genomförs kan förekomma (Skolverket, 2023).

Nationella prov har i olika format varit en del av den svenska skolgången sedan mitten av 1950-talet (Ljung, 2000). Även internationellt har länder som exempelvis USA och England haft nationellt samordnade examinationer i liknande form som i Sverige under lång tid för att säkerställa rättvisa bedömningar och identifiera brister i skolsystemet. Däremot finns det ett antal punkter där ländernas examinationer skiljer sig åt (Carlton, 2022; Politics.uk.co, 2021). Tidigare forskning kring det svenska skolsystemet visar att personer som går på fristående skolor får högre betyg än vad de enligt de nationella proven bör erhålla och att det till viss del beror på att det saknas en kontrollfunktion på central nivå när prov rättas och betyg sätts (Wikström et al., 2005). Det svenska systemet är därför i viss mån unikt eftersom det är upp till varje enskild lärare och skola att, inom ramen som Skolverket skapat, tolka och bestämma hur betygen ska delas ut. Enligt Wikström et al. (2005) genererar denna form av decentralisering oklarheter, eftersom det råder osäkerhet kring huruvida betygen som tilldelas är jämförbara mellan olika skolor. Skribenterna jämför även svenska fristående skolor och kommunala skolor. Enligt incitament som nämns i nästa del finns det skillnader mellan de olika skolformerna och det konstateras att elever på fristående skolor i genomsnitt får bättre betyg. Även om syftet med de nationella proven i Sverige är att hjälpa lärare att sätta betyg, påpekar skribenterna dock att lärarna inte är bundna att följa resultaten och att proven inte granskas av externa bedömare (Wikström et al., 2005), vilket kan vara problematiskt i vissa situationer (Skolinspektionen, 2021).

2.3 Konkurrensens innebörd för betygsinflation och skolvalet

“Oron att ökad konkurrens ska leda till ökad betygsinflation är utan tvekan befogad. Hela idén bakom konkurrensutsättningen är att skolorna ska erbjuda tjänster som bättre motsvarar kundernas önskemål. I det svenska skolsystemet – där betygen är viktiga för antagning till högre studier – är det uppenbart att den enskilde gärna vill ha så höga betyg som möjligt. Samhället har däremot ett intresse av ett betygssystem som ger en korrekt indikation av elevens kunskapsnivå och måluppfyllelse. Det vore därför närmast överraskande om inte ökad konkurrens ledde till betygsinflation.”

- (Vlachos, 2010 sid. 10).

Vlachos ord om den svenska skolans funktionssätt återfinns i hans rapport för Konkurrensverket angående fristående skolors betydelse i det svenska skolsystemet (Vlachos, 2010). Vlachos (2010) understryker reformens brister i citatet ovan genom att framhäva de negativa delarna av den ökade konkurrensen som fristående skolors inträde till skolsystemet inneburit. De negativa sidorna med konkurrensen är bland annat den ökade betygsinflationen som skapats genom att skolor lockar elever med möjligheten till höga betyg eftersom det genererar större intäkter för skolan.

Den konkurrens som sker mellan Sveriges gymnasieskolor är dock ett relativt nytt fenomen. Friskolereformen 1992 ändrade förutsättningarna radikalt för tidigare och nya aktörer på den svenska skolmarknaden (Ekonomifakta, 2023). Reformen som infördes innebar att ett system med skolpeng skapades (Bergh, 2014) och att vem som helst kunde öppna en skola och få betalt utifrån antalet elever. Det var alltså en viss summa pengar i form av skolpeng som följde med eleven utifrån var den valde att gå i skolan, både på grundskole- och gymnasienivå. Reformen från 1992, som gäller än idag, ökar incitamenten för vinstdrivande fristående skolor att tilldela fördelaktiga betyg för att locka fler elever och öka sina ekonomiska intäkter (Lindberg et al., 2022; Skolverket, 2014). Den osunda konkurrensen om skolpengen kan även skapa betygssegregation mellan fristående och kommunala skolor, eftersom det tvingar kommunala skolor att höja betygen för att vara konkurrenskraftiga, vilket kan skapa betygsinflation. Skolpengens centrala faktor i problemet kring betygsinflation och konkurrensen mellan fristående skolor och kommunala skolor ska därmed inte underskattas. Systemet har sedan dess införande varit omdebatterat och avgörandet kring dess eventuella framgång har varit nära omöjligt att konstatera, det finns nämligen forskning som påvisar både positiva och negativa resultat av friskolereformen (Epple et al., 2017; Nata et al., 2014; Hinnerich et al., 2017).

3 Betygsinflationen och gymnasievalet

Valet av gymnasieskola och gymnasieprogram är ett betydelsefullt utbildningsval för svenska ungdomar. Det är det första tillfället där eleverna står inför ett val där utbildningsinnehållet varierar mellan olika skolor jämfört med grundskolan. Dessutom har gymnasievalet betydelse för att skapa förutsättningar för elevens framtida utbildnings- och yrkesval. I följande avsnitt kommer vi att diskutera de ekonomiska ramverk som vi anser vara relevanta för att förstå hur

och om glädjelistan kan förväntas påverka elevernas benägenhet att välja en utpekad skola. Genom att granska och analysera dessa modeller kommer vi senare att diskutera möjliga utfall av vår undersökning.

3.1 Signaleringsmodellen

Effekten som skolgången har på elevers lärande och dess inverkan på ekonomin är inte helt självklar. Att utbildning ofta leder till högre inkomster för den enskilda individen är etablerat, men hur den gör det är inte lika säkert (Björklund et al., 2005). Enligt teorin kring humankapital är det genom skolan som personer ökar sin produktivitet (Borjas, 2013), vilket sedan speglas i lönekuvertet eftersom högre produktivitet ofta resulterar i högre lön för den enskilda individen. Dock är sambandet mellan skola och ökad produktivitet i alla kontexter inte given. En teori som ifrågasätter detta samband är signaleringsmodellen som presenterades av Spence (1973).

Teorin kring signaleringsmodellen beskriver hur det, i de flesta ekonomiska transaktioner, uppstår asymmetrisk information där parterna har olika kunskapsnivåer om varors eller tjänsters verkliga värde. Asymmetrisk information är tydlig inom rekryteringsprocesser där betygens betydelse kan bli avgörande eftersom företag ofta använder betyg som ett praktiskt och kostnadseffektivt medel för att sälla ut kandidater och identifiera de som anses vara mest produktiva när de ska anställa personal (Spence, 1973). Problematiken kring signaleringsmodellen när det kommer till betygsinflation och skolval blir därför i detta sammanhang tydligt. Betygen fungerar i sin nuvarande form som ett verktyg för individer att demonstrera för arbetsgivare deras grad av produktivitet. Förväntningen är att betygen inte bara ska återspegla en persons motivation utan också deras kognitiva förmåga att tillhandahålla och nyttja information på ett effektivt sätt, vilket i sin tur kan vara till nytta för en potentiell arbetsgivare. Missbruk av betygssystemet kan därför resultera i att elever som gått på skolor som utdelat glädjebetyg får en fördel när det gäller sysselsättning på lång sikt, jämfört med de som inte har gått på skolor där glädjebetyg inte förekommit. Problemet blir därmed att fel person riskerar att få ett jobb de kanske egentligen inte behärskar.

Dock visar en studie (Grodsky et al., 2013), utförd på amerikanska skolor mellan 1984 och 2004, att betygens värde vid en bedömning av personens färdigheter inte har förändrats till det

negativa. Resultaten tyder snarare på att betygssystemet har utvecklats till att bli en mer effektiv mekanism för arbetsgivare att differentiera och identifiera produktiva individer. Denna tes bygger på att betyg från high school förbättrats medan betyg från college försämrats, de olika effekterna tar därmed ut varandra, givet att eleven väljer att studera vidare efter high school. De lyfter även upp att problematiken kring betygsinflation och dess funktion som sorteringsmekanism inte är ett problem om betygen ökar i samma takt som deras betydelse för arbetsgivare minskar. Det vill säga om båda parter är medvetna om betygens sanna värde minskar problematiken kring asymmetrisk information eftersom båda sidor vet lika mycket (Grodsky et al., 2013).

3.2 Gymnasievalet och självbilden

Enligt Skolverkets undersökning (2010) är studiebesök, tryckt material med information, studie- och yrkesvägledare (SYV), internet, kompisar, föräldrar och lärare de viktigaste delarna i både skol- och programvalet för svenska ungdomar. Denna information ger en inblick i hur eleverna formar sina val och vilka faktorer som väger tyngst när de väljer gymnasieskola och program. En intressant aspekt är hur elever i viss utsträckning även väljer program baserat på vilken skola de erbjuds i. Skolans roll i valet till gymnasiet har betonats i andra studier, som Lunds undersökning (2006), där det framkommer att valet av skola ibland väger tyngre än valet av program för vissa elever. Detta kan bero på den sociala status som vissa skolor medför (Skolverket, 2010).

Som konsumenter påverkas vi ständigt av marknadsföring, varumärkesimage och rykten; dessa faktorer styr våra beteenden och våra beslut (Gajjar, 2013). Detsamma gäller för valet av gymnasieskola i en situation med fritt skolval. Detta innebär att valet av gymnasium är starkt påverkat av elevens upplevda image av potentiella skolor (Kleinberg et al., 2024). Dessutom spelar en individs självbild roll i valet till gymnasieskola. I en enkätundersökning besvarad av 624 niondeklassare finner Mattsson (2008) att det finns en relation mellan elevernas syn på sig själva och hur intresserade denne är av skolan och graden av motivationen till att studera. Det är inte orimligt att dra slutsatsen att en elev som har ett stort intresse för skolan kommer att välja gymnasium mer aktivt än någon som inte har det. Mattsson (2008) skriver fortsatt att skolans profil och kommunikationsstrategi påverkar elevens gymnasieval, åtta av tio enkätsvar anser också att det är viktigt att skolan har ett bra rykte. Även Hodgkinsons och Sparkes (Skolverket A,

n.d.) beskriver i sin teori att individens självbild och möjligheterna på utbildnings- och arbetsmarknaden påverkar varandra och därmed också individens handlingshorisont. Law och Watts (Skolverket A, n.d.) presenterar modellen DOTS som Lovén sedan förenklat utifrån insikt, utsikt och framsikt. I insikt beskrivs hur självkänedom påverkar valet, att individen sätter hur personen ser sig själv och sina förmågor i relation till valet inför framtiden.

3.3 Hypoteser

Baserat på presenterade teorier kan vi nu formulera hypoteser om hur Skolinspektionens lista har påverkat antalet förstahandssökande till gymnasieskolan efter dess publicering. Enligt signaleringsmodellen och teorin kring självbilden kan glädjelistan ha påverkat skolornas rykte och därmed elevernas val. Skolorna på listan kan uppfattas ha lägre kvalitet eller dåligt rykte, vilket kan leda till att elever väljer bort dem för att undvika att skicka fel signaler till framtida arbetsgivare. Detta resonemang stärks av uttalanden från bland annat Handelshögskolans rektor som förespråkar högre krav för sökande med gymnasiebetyg (Cato, 2024; Stranegård, 2023), vilket kan avskräcka elever från att söka till skolor på glädjelistan. Skolans image och rykte kan också påverka elevernas val av gymnasieskola och program positivt. Skolor med gott rykte kan attrahera fler sökande medan de med negativt rykte kan uppleva minskad efterfrågan. Detta leder oss till vår första hypotes, att antalet förstahandssökande bör minska till skolor på glädjelistan och öka för övriga skolor.

En ytterligare hypotes, även den baserad på signaleringsmodellen, är att antalet förstahandssökande till skolor på glädjelistan ökar. Enligt modellen fungerar skolan som en sorteringsmekanism där diplommet från skolgången påverkar hur individen uppfattas av potentiella arbetsgivare. Elever som strävar efter vidareutbildning kan således välja en skola som ger optimala förutsättningar för antagning till framtida universitetsstudier. Detta kan innebära att skolor som finns på glädjelistan attraherar fler förstahandssökande genom att tillhandahålla gynnsammare betygsförhållanden och därigenom öka möjligheterna till antagning vid ansökningar till prestigefyllda universitet. Denna hypotes antyder att elever, med signaleringsmodellen som grund, medvetet väljer skolor för att förbättra sina möjligheter till antagning vid högre utbildningsnivåer.

4 Data

För att mäta hur den publicerade glädjelistan (Skolinspektionen, 2023) påverkat niondeklassares val till gymnasieskolan har vi valt att använda oss av preliminär antagningsstatistik från Sveriges 54 gymnasieantagningskanslier (SKR, 2024). Statistiken som används i undersökningen omfattar data från åren 2020 till 2024 för samtliga skolor som vi finner data för¹.

Valet att använda den preliminära statistiken för att mäta ansökan till gymnasiet beror delvis på att detta arbete skrivs under perioden april till slutet av maj. Detta medför att det endast är genomförbart att använda statistiken för den preliminära antagningen, eftersom den slutgiltiga antagningsstatistiken publiceras tidigast i början av juni. Valet att använda den preliminära statistiken beror även på att den datan är mer intressant än det slutgiltiga antagningsbeskedet, eleverna väljer den skola de helst vill studera på först och sedan ändrar de sitt val om de ångrar sig eller ser sina chanser att komma in på sitt förstahandsval som begränsade.

Genom att endast fokusera på antalet förstahandsansökningar undviks eventuell påverkan från preliminära antagningsbesked, vilket säkerställer att datan representerar det initiala valet utan yttre påverkan. Att enbart fokusera på antalet förstahandssökande, istället för det totala antalet sökande till varje skola, motiveras av att det kan bli missvisande att enbart undersöka det senare. Det kan bli missvisande eftersom varje sökande har möjlighet att söka till flera skolor, medan de bara kan ha ett förstahandsval. På detta sätt undviks att samma person räknas flera gånger vilket annars skulle vara risken eftersom vissa elever väljer att söka till flera skolor medan andra endast söker en. Detta förhållningssätt till räknandet av antalet sökande bidrar förhoppningsvis både till en mer rättvis bedömning av antalet sökande och ett mer relevant resultat.

4.1 Metod

Vi samlade in statistik över antalet förstahandssökande och medianinkomst per kommun, samt sammanställde det totala antalet förstahandssökande per kommun. Metoden som används för att kontrollera hur den publicerade listan påverkat gymnasievalet 2024 är en DiD-mteod. För metoden krävs en behandlingsgrupp och en kontrollgrupp. I denna uppsats utgör skolorna på

¹ Se appendix för vilka skolor som uteslutits.

glädjelistan behandlingsgruppen och övriga skolor i Sverige utgör kontrollgruppen. DiD är en vanlig metod inom den nationalekonomiska litteraturen som bland annat användes av Card och Krueger i deras kända studie av införandet av minimilöner i snabbmatsbranschen i USA (Card et al., 1994).

För att kunna dra slutsatser kring kausala effekter så gör vi det identifierande antagandet att om Skolinspektionen inte hade publicerat glädjelistan så hade antalet ansökningar fortsatt på samma trend för alla skolor som tidigare år. Alla skillnader mellan grupperna efter att glädjelistan publicerades, måste bero på att vissa skolor listades, då de annars skulle följt samma trend som övriga skolor. Eftersom det är ett identifierande antagande så är det inte direkt testbart (Angrist et al., 2008). Vi kommer dock att försvara detta antagande senare med hjälp av bevis för dess lämplighet. Skolorna som är listade och de övriga skolorna bör således uppvisa parallella trender under åren 2020-2023. Emellertid kan det observeras i Figur 5.1 att trenderna skiljer sig åt efter publiceringen av glädjelistan vilket visar att den har haft en påverkan på elevernas gymnasieval (Angrist et al., 2014). Regressionen som har genomförts presenteras nedan tillsammans med en förklaring av dess komponenter.

$$Y_{TKS} = \alpha X_{TK} + \beta Z_{TS} + \gamma(tid * behandling)_{TS} + \lambda_T + \psi_K + \tau_S + \varepsilon_{TKS}$$

Indexering T , K och S betecknar tidsperiod, kommun respektive skola. Dummyvariabeln tid_{TS} är noll om datan avser åren 2020-2023, ett om den avser 2024, alltså före och efter listans publicering. Dummyvariabeln $behandling_{TS}$ är noll om skolan inte står med på glädjelistan, ett om den gör det. Variablerna X_{TK} och Z_{TS} representerar kommun- respektive skolspecifika variabler, dessa diskuteras närmare längre ner. Variablerna λ_T , ψ_K och τ_S är fixa effekter för tidsperiod, kommun respektive skola. Vår beroende variabel Y_{TKS} är antal förstahandssökande och för att skapa ett resultat som är enklare att tolka har vi valt att konstruera en log-log modell. Detta innebär att alla variabler är logaritmerade och resultatet tolkas sedermera som att en procent förändring i de förklarande variablerna ger en viss procentuell förändring i den beroende variabeln. Att logaritmera noll är inte matematiskt möjligt, men att logaritmera 1 skapar ett

nollvärde, logaritmering av *antalet förstahandssökande* är därför adderat med 1 för att inkludera de år som det inte finns data för.

Valet av kontrollvariabler är motiverade utifrån relevans för påverkan av antalet förstahandssökande och är en vital del för att kunna påvisa kausalitet. Om regressionen skulle utföras utan kontrollvariabler finns det risk att testet visar signifikans trots att det finns en annan anledning till det faktiska sambandet. De kontrollvariabler vi använt i regressionen är *antal sökande elever per kommun* och *medianinkomst per kommun* (SCB, n.d.). Att vi kontrollerar för *medianinkomst per kommun* motiveras utifrån Skolverkets rapport (Skolverket, 2010) och parametern föräldrar som även påverkar valet. Som presenterats av Erikson (1993) är föräldrarnas utbildningsnivå korrelerat med deras engagemang i barnets utbildning, medan inkomsten korrelerar med utbildningsnivån (Björklund, 2005) bör den också påverka engagemanget i barnets utbildning. *Antal sökande elever per kommun* kontrolleras eftersom niondeklassarna tycker att vänner är en viktig del vid val av gymnasieskola och att fler elever borde rimligtvis innebära möjlighet till fler vänner (Skolverket, 2010). I resultatdelen kommer regressioner för alla, fristående respektive kommunala skolor presenteras.

Eftersom statistiken för befolkningmängden per kommun inte finns tillgänglig för 2024 användes befolkningmängden för sista december 2023. För åren 2023, 2022, 2021 och 2020 används befolkningmängden första januari för respektive år (SCB, 2023; SCB, 2024). Även statistik för medianinkomst finns inte tillgänglig för åren 2023 och 2024. För att åtgärda detta har vi skapat data för de åren genom att ta en genomsnittlig tillväxttakt på de tidigare åren och sedan multiplicera det med året innan, det vill säga år 2022 och sedan 2023 (SCB, 2023). I regressionen används fixade effekter för *tidsperiod*, *skola* och *kommun* för att hantera potentiella tidsinvarianta faktorer, det vill säga faktorer som förblir konstanta över tid. Inkluderingen av dessa fixaeffekter som kontrollvariabler syftar till att minimera risken för snedvridning av resultaten genom att inte beakta sådana faktorer (Huntington-Klein, 2021). Denna strategi följs eftersom både *tidsperiod*, *skola* och *kommun* förblir oförändrade över hela den undersökta tidsperioden.

4.2 Metodens trovärdighet

Underskattning av standardfelens storlek kan uppstå om de är felkonstruerade. Bertrand et al. (2004) föreslår att använda klustrade standardfel för att undvika detta problem. Därför har vi valt att klustra skolorna i vår undersökning för att åtgärda detta potentiella problem. Klustrade standardfel är en metod som tar hänsyn till korrelationen mellan observationer inom samma grupp eller kluster. Genom att beräkna standardfelet för varje kluster istället för för varje enskild observation blir de statistiska slutsatserna mer korrekta, särskilt eftersom klusterna inte är helt oberoende. Detta säkerställer en korrekt bedömning av signifikans och stärker trovärdigheten i resultaten vi senare kommer redovisa (Bertrand et al., 2004).

För att skapa ytterligare trovärdighet i vår analys och identifierande antaganden om parallella trender har vi även utfört ett placebotest. Ett placebotest genomförs med syfte att förstärka de presenterade resultaten, både genom att verifiera att effekten inträffar där frågeställningen antyder och genom att upptäcka eventuella avvikelser i den använda datan (Cunningham, 2021). Att effekten inträffar vid den förväntade tidpunkten, enligt denna studie år 2024, är av betydelse eftersom resultatet annars skulle ha förlorat sin relevans. Detta eftersom uppskattningar på förhand av händelsen annars skulle kunna ha gjorts, något som inte bör vara möjligt. Enligt vår metod och frågeställning förväntas glädjelistan endast påverka antalet ansökningar till gymnasieskolan år 2024, eftersom glädjelistan inte existerade före detta år. Genom att genomföra samma test med samma förklarande variabler för år 2023 istället för 2024, det vill säga genom att skapa en brytpunkt för 2022 istället för 2023, förväntas resultatet inte bli signifikant. Ett icke-signifikant resultat från placebotester skulle ytterligare bekräfta validiteten i våra resultat, vilket antyder att listan faktiskt påverkade elevernas gymnasieval för år 2024 med ökad tillförlitlighet jämfört med innan placebotestet utfördes (Huntington-Klein, 2021). Resultaten från placebotestet redovisas senare i uppsatsen.

4.3 Problem med datainsamling

De potentiella mätfelen i denna undersökning kan huvudsakligen ha uppstått till följd av att en betydande del av den erhållna datan har skickats via mejl från kanslierna. Att informationen har levererats i mejlformat är i sig inte nödvändigtvis ett problem, men risken för missuppfattningar kan potentiellt öka i mejlkonversationer jämfört med statistik på en ansvarig kanslis hemsida.

Dessa missuppfattningar har visat sig vara relativt vanligt förekommande och har resulterat i att vi vid flera tillfällen har fört långa mejlkonversationer med en del kanslier för att klargöra vilka uppgifter vi söker. Vi känner därför en viss grad av osäkerhet avseende om våra förfrågningar gällande den önskade datan alltid har blivit korrekt uppfattade eller inte.

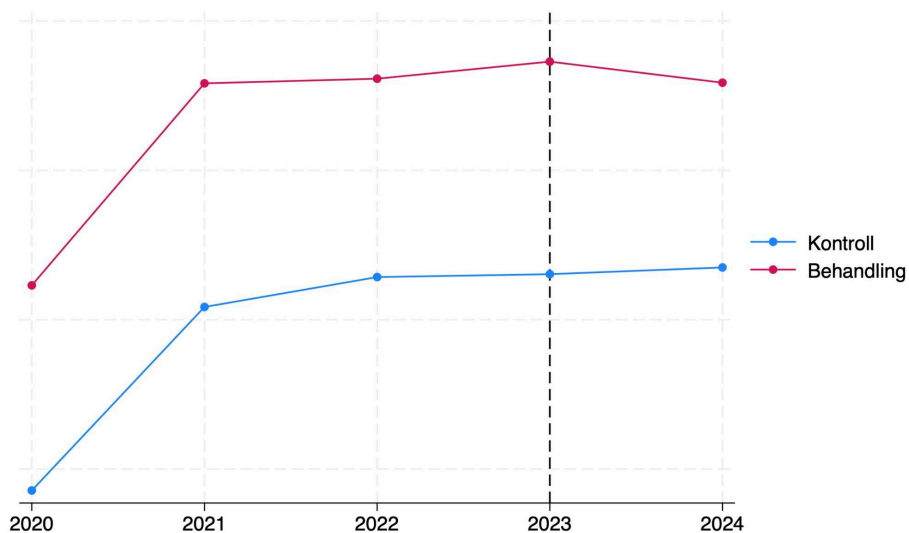
Av ovan nämnda anledningar har vi därför valt att inte inkludera alla skolor på kansliernas lista i vår analys².

5 Resultat

Efter genomgången av vår valda metod kommer vi nu presentera resultaten för de tester som vi har genomfört. Vi går igenom vårt identifierande antagande, huvudresultat och beskriver samt redovisar de tester som genomförts för att säkerställa att huvudresultaten som presenteras är relevanta och korrekta.

5.1 Parallella trender

Figur 5.1: Parallella trender

Y-axeln utgörs av antalet förstahandssökande i logaritmisk skala

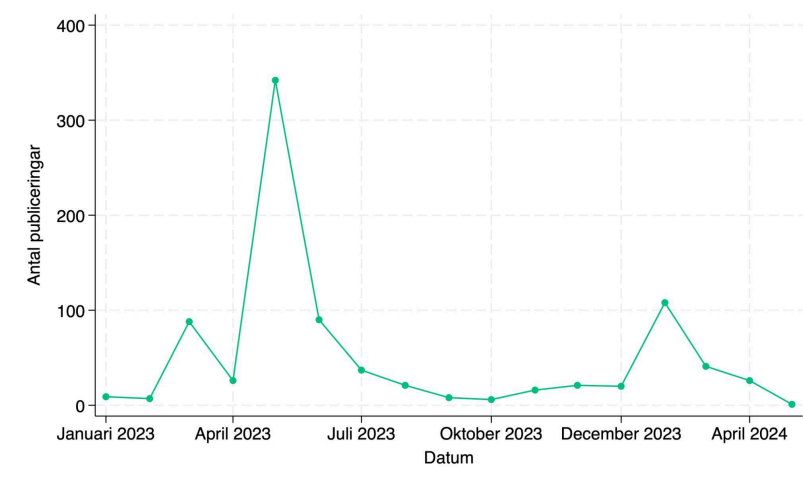
² I appendix redovisas de skolor vi valt att utelämna samt för vilka anledningar vi valt att göra det. Mailadresser och hemsidor till de vi fått statistiken från finns även i referenslistan.

Figur 5.1 ger en första visuell ledtråd om existensen av en effekt av Skolinspektionens rapport på antalet förstahandssökande till gymnasieskolorna. Figuren presenterar data över vår behandlingsgrupp och kontrollgrupp över de fem tidsperioder som vi observerar. För att identifiera skillnader i nivå mellan de båda grupperna har vi tidsperioderna på x-axeln och antalet förstahandssökande på y-axeln i logaritmisk skala. Den markanta ökningen av antalet förstahandssökande från 2020 till 2021 i figuren beror på en utökad tillgång av statistik från samtliga skolor från och med 2021. Viktigt att notera utifrån Figur 5.1 är att antalet förstahandssökande tydligt följer varandra fram till år 2023 då Skolinspektionen publicerade glädjelistan. Detta antagande om en identifierbar trend är viktig eftersom det är en nödvändig förutsättning för att vår DiD-metod sannolikt ska vara giltig. Efter rapportens publicering observerar vi att en minskning av antalet förstahandssökande till de utpekade skolorna korrelerar med en ökning av förstahandssökande till övriga gymnasieskolor. Detta antyder att rapporten har haft en effekt på eleverna. I nästa avsnitt kommer vi att presentera vår empiriska strategi och förklara hur vi identifierar ett orsakssamband.

5.2 Medial spridning

Effekten av Skolinspektionens rapport utgår från att elever i nionde klass tagit del av Skolinspektionens rapport och dess glädjelistan. Att utforska om detta skett på individnivå är utmanande varför vi istället har granskat den mediala spridningen av rapporten. Vi ser då att elever i de flesta områden troligtvis har haft tillgång till rapporten genom både lokala och nationella mediekanaler (Retriever, 2024). I Figur 5.2 presenteras antalet publiceringar som är direkt kopplade till Skolinspektionens rapport under de senaste 17 månaderna. Exempelvis fick rapporten stor uppmärksamhet genom rubriken "*Stora Problem med glädjebetyg*" som publicerades i 44 stycken olika dagstidningar runt om i Sverige (Retriever, 2024).

Figur 5.2: Antal publiceringar med "Rektor" tillsammans med "Glädjebetyg eller Betygsinflation"

Figuren urskiljer en markant ökning av antalet publiceringar angående rektorer och betygsinflation eller glädjebetyg under maj månad 2023 när Skolinspektionen publicerade sin rapport.

Figuren tydliggör att antalet publiceringar angående rektorer och frågor om betygsinflation eller glädjebetyg ökade markant under maj månad 2023, samtidigt som Skolinspektionen offentliggjorde sin rapport "Rektorers arbete för rättvisa och likvärdiga betyg i gymnasieskolan" vilket understryker dess mediala spridning.

5.3 Huvudresultat

Vi har utfört sju regressioner för samtliga, fristående respektive kommunala skolor. Regressionerna är desamma för de olika grupperna. I kolumn 1 för tabell 5.1, 5.2 och 5.3 är regressionerna utan interaktionsvariabler och kontrollvariabler. Alla nämnda regressionsmodeller nedan utgår från vår initiala regressionsmodell som sedan har kompletterats med ytterligare variabler. *Listade skolor* innebär de skolor som står med på Skolinspektionens glädjelista. I kolumn 2-4 har vi inkluderat fixa effekter för att adressera konstanta faktorer över tid, såsom variabler relaterade till huvudmannskapet (gymnasium.se, n.d.). Även *tid* och *kommun* kommer att vara konstanta och är därför också fixerade. Vidare är kolumn 5 strukturerad med kluster för skolor, vilket innebär att observationer för samma skola är grupperade. Utöver det nämnda, inkluderar kolumn 6-7 även kontrollvariabler. I kolumn 6 har vi lagt till en kontroll för det *totala antalet sökande elever inom kommunen*, i kolumn 7 kontrollerar vi även för *medianinkomsten i*

kommunen. Nedan följer en närmare presentation av regressionerna för samtliga skolor i vårt datamaterial, följt av regressioner med exkluderade kommunala respektive fristående skolor.

I Tabell 5.1 redovisas resultatet från vår regression för samtliga skolor som ingår i vårt datamaterial. I den kan vi se att interaktionsvariablerna i kolumnerna 6-7 är signifikanta på 5%-nivån. Det innebär att på 5% signifikansnivå kan vi dra slutsatsen att listan har haft betydelse för sökandet. Magnituden i kolumnerna 6-7 är negativ vilket skulle innebära att skolor som inkluderas av glädjelistan har påverkats negativt efter publiceringen angående *antalet förstahandssökande*.

Tabell 5.1: samtliga skolor

VARIABLER	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
	Samtliga skolor						
Listade skolor	0.837*** (0.249)	0.673*** (0.253)	-0.0590 (0.182)	-0.0590 (0.182)	-0.0590 (0.0978)	-0.0883** (0.0381)	-0.0923** (0.0383)
Observationer	3,559	3,559	3,558	3,558	3,558	3,449	3,440
R-squared	0.003	0.007	0.672	0.672	0.672	0.871	0.871
FE Time	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
FE Skola	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
FE Kommun	Nej	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja
CL Skola	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja
Antal sök. elever	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Ja
Medianinkomst	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja

Tabellen visar regressioner gjorda för samtliga skolor. Kolumn 1 visar den första regressionen utan vare sig fixaeffekter eller kontrollvariabler. Kolumn 2–5 innehåller även fixaeffekter för *tidsperiod*, *skola* och *kommun* samt klustrad för *skola*. Kolumn 6–7 innehåller kontrollvariabler för *antal sökande elever per kommun* och *medianinkomst i kommunen*. Klustrade standardfel inom parenteser.

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

I Tabell 5.2 har alla kommunala skolor exkluderats och enbart de fristående skolorna har analyserats. I dessa fall kan vi också observera att det föreligger signifikans för interaktionstermer i kolumnerna 6-7 på en signifikansnivå om 5%. I detta fall är magnituden högre än när datamaterialet inkluderade alla skolor, vilket antyder att glädjelistan har haft en större påverkan på de fristående skolorna som är listade jämfört med samtliga skolor. Även i detta fall är koefficienten negativ vilket antyder en negativ påverkan på *antalet förstahandssökande*.

Tabell 5.2: fristående skolor

VARIABLER	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
	Fristående skolor						
Listade skolor	1.159*** (0.313)	0.984*** (0.318)	-0.0965 (0.250)	-0.0965 (0.250)	-0.0965 (0.130)	-0.129** (0.0598)	-0.132** (0.0594)
Observationer	1,980	1,980	1,980	1,980	1,980	1,923	1,922
R-squared	0.007	0.012	0.608	0.608	0.608	0.773	0.774
FE Time	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
FE Skola	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
FE Kommun	Nej	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja
CL Skola	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja
Antal sök. elever	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Ja
Medianinkomst	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja

Tabellen visar regressioner gjorda för endast fristående skolor. Kolumn 1 visar den första regressionen utan varken fixaeffekter eller kontrollvariabler. Kolumn 2-5 innehåller även fixaeffekter för *tidsperiod*, *skola* och *kommun* samt klustrad för *skola*. Kolumn 6-7 innehåller kontrollvariabler för *antal sökande elever per kommun* och *medianinkomst i kommunen*. Standardfel inom parenteser (kolumn 1-4). Klustrade standardfel inom parenteser (kolumn 5-7).

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

I Tabell 5.3 presenteras regressioner som endast inkluderar skolor med kommunala huvudmän. I denna analys observerar vi ingen signifikans för interaktionsvariabler, vilket innebär att vi inte kan dra några slutsatser angående de kommunala skolornas påverkan av glädjelistan. Detta skulle kunna vara en förklaring till att samtliga skolor påverkas mindre än fristående skolor, eftersom kommunala skolor ingår i analysen med samtliga skolor.

Tabell 5.3: kommunala skolor

VARIABLER	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
	Kommunala skolor						
Listade skolor	0.414 (0.348)	0.253 (0.355)	-0.0140 (0.265)	-0.0140 (0.265)	-0.0140 (0.151)	-0.0383 (0.0437)	-0.0432 (0.0440)
Observationer	1,579	1,579	1,578	1,578	1,578	1,526	1,518
R-squared	0.001	0.004	0.642	0.642	0.642	0.935	0.936
FE Time	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
FE Skola	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
FE Kommun	Nej	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja
CL Skola	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja
Antal sök. elever	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Ja
Medianinkomst	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja

Tabellen visar regressioner gjorda för endast kommunala skolor. Kolumn 1 visar den första regressionen utan varken fixaeffekter eller kontrollvariabler. Kolumn 2-5 innehåller även fixaeffekter för *tidsperiod*, *skola* och *kommun* samt klustrad för *skola*. Kolumn 6-7 innehåller kontrollvariabler för *antal sökande elever per kommun* och *medianinkomst i kommunen*. Standardfel inom parenteser (kolumn 1-4). Klustrade standardfel inom parenteser (kolumn 5-7).

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

5.4 Resultat från placebotest

Tabell 5.4: placebotest

VARIABLER	(1) Samtliga	(2) Fristående	(3) Kommunala
Listade skolor	-0.0198 (0.0352)	-0.0333 (0.0618)	-0.00498 (0.0268)
Observationer	2,826	1,572	1,254
R-squared	0.916	0.851	0.950
FE Time	Ja	Ja	Ja
FE Skola	Ja	Ja	Ja
FE Kommun	Ja	Ja	Ja
CL Skola	Ja	Ja	Ja
Antal sök. elever	Ja	Ja	Ja
Medianinkomst	Nej	Nej	Nej

Tabellen visar regressioner utförda för placebotestet för åren 2021-2024. Kolumn 1 är för samtliga skolor med fixa effekter för tidsperiod, skola och kommun samt klustrad för skola, den är även kontrollerad för totalt antal sökande elever i kommunen.

Kolumn 2 och 3 är detsamma men för fristående respektive kommunala skolor.

Standardfel inom parenteser (kolumn 1-4). Klustrade standardfel inom parenteser (kolumn 5-7).

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Resultaten från placebotestet i Tabell 5.4 tyder på att glädjelistan inte har någon signifikant inverkan på antalet förstahandssökande för andra år än 2024, vilket är i linje med testets syfte. Testets avsaknad av statistisk signifikans stärker validiteten i vårt huvudresultat och ökar förtroendet för slutsatserna som dras i diskussionen baserat på de presenterade regressionerna i avsnitt 5.3.

6 Diskussion

Att skolan står med på glädjelistan innebär att antalet förstahandssökande minskar med ca 0.09% när vi ser till samtliga skolor. Effekten blir större när vi utesluter kommunala skolor, då minskar antalet förstahandssökande med 0.13%. För kommunala skolor finner vi ingen statistisk signifikans, men effekten visar en minskning på 0.04%. I termer av ekonomisk signifikans är effekten inte lika tydlig för någon av regressionerna. Samtliga ovanstående effekter är ekonomiskt sett så marginella att ingen signifikant påverkan av glädjelistan kan påvisas. Resultaten stämmer även överens med vår första hypotes, att antalet förstahandssökande bör

minska till skolor på glädjelistan och öka för övriga skolor, vilket innebär att eleverna i viss mån överväger skolans rykte innan de gör deras val.

Vårt resultat visar att den ekonomiska påverkan inte är signifikant, vilket innebär att skolor som ägnar sig åt fusk inte straffas på ett meningsfullt sätt. Systemet med skolpeng, där varje skolas finansiering baseras på elevens val av skola, blir således ineffektivt när skolor använder otillbörliga metoder för att attrahera elever och därmed resurser. Dessa resurser borde istället tilldelas skolor som följer de etablerade reglerna och ramverken. En minskning på 0.09% i intäkter är försumbar och skulle troligtvis förbli obemärkt om effekten av Skolinspektionens rapport inte undersöktes. Det är däremot viktigt att inte enbart bedöma rapportens betydelse utifrån dess direkta ekonomiska effekter. Rapporten bidrar sannolikt till det kunskapsunderlag som lagstiftare behöver för att kunna utvärdera och förbättra det svenska skolsystemet, vilket kan få betydande ekonomiska konsekvenser på lång sikt.

Vidare går det att utvärdera resultatet utifrån de modeller vi diskuterar tidigare i uppsatsen. De kan ge en mer nyanserad och förklarande bild till anledningarna bakom de olika regressionernas effekter. Signaleringsmodellen talar om hur högre betyg signalerar en högre produktivitet och därmed blir betyg en central del i modellen. Utifrån signaleringsmodellen finns det möjlighet att resonera kring att de sökande eleverna lägger stor vikt vid hur potentiella arbetsgivare och eftergymnasiala utbildningar ser på vilket gymnasium eleven väljer, detta understryks också av Handelshögskolans rektor som vi beskrivit tidigare i uppsatsen. Därmed stärks effekten av vårt resultat, sökande elever blir mer tveksamma till att söka gymnasium som finns med på Skolinspektionens lista och därför ser vi en negativ effekt, vilket även är i linje med vår första hypotes.

Även asymmetrisk information kan ha påverkat antalet förstahandssökande på olika sätt. Betygsinflationen och dess funktion som signalsystem kan minska antalet förstahandssökande till vissa skolor och utbildningsprogram. Detta beror på att det kan finnas en uppfattning om att betygen inte längre återspeglar verklig kunskap och förmåga på grund av inflationen. Denna uppfattning kan leda till minskad motivation hos vissa elever att sträva efter högre utbildning, särskilt om de inte ser betygen som tillförlitliga indikatorer på deras produktivitet och potential.

Dessutom kan resultatet utvärderas utifrån hur självbild och skolors profilering påverkar elevers val. Studiebesök och information från olika källor som SYV, internet, kompisar, föräldrar och lärare är som tidigare nämnt i uppsatsen viktiga delar i gymnasievalet. Vi kan utläsa i resultatdelen att fristående skolor visar en högre effekt och en mer negativ påverkan än kommunala skolor. En anledning bakom detta skulle kunna vara att fristående skolor är mer beroende av deras rykte än kommunala skolor är. Många fristående skolor är yngre, i och med att friskolereformen är relativt ny, och därmed inte lika väletablerade som deras kommunala motparter. Dålig publicering, som medverkan på glädjelistan kan innebära, kan därför bli extra skadligt för de fristående skolorna eftersom deras rykte är mer fragilt än de kommunala skolorna.

7 Sammanfattande slutsatser

Sammanfattningsvis har Skolinspektionens rapport haft en statistisk signifikant påverkan på svenska elevers val till gymnasiet och vi kan därmed konkludera att vi har ett svar på vår frågeställning “Om och hur Skolinspektionens lista har påverkat antalet förstahandssökande till respektive gymnasieskola vid första gymnasievalet efter listans publicering?”. I den avslutande delen av uppsatsen kommer vi istället fokusera på tre huvudområden som stärker de resultat och den diskussion som presenterats i tidigare delar: validitet och reliabilitet, kritik mot den valda metoden och förslag till framtida forskning. Detta för att ytterligare styrka trovärdigheten i våra resultat och dess effekter, samt för att ge en bättre förståelse kring mekanismerna gällande Skolinspektionens påverkan på gymnasievalet.

7.1 Validitet och reliabilitet

Enligt Bryman (2016) är det primärt tre kriterier som bör uppfyllas vid denna typ av undersökning, vilket också är målet för detta arbete. Det första kriteriet är reliabilitet, det vill säga stabiliteten hos de variabler som används för att mäta effekten av glädjelistan. Detta innebär att variablerna bör vara tillförlitliga och konsekventa i sina mätningar av det de ämnar att mäta. Exempelvis används totalt antal förstahandssökande per kommun som en ersättning för att mäta hur kompisar påverkar gymnasievalet, vilket vi anser vara ett lämpligt substitut.

Det andra kriteriet som Bryman (2016) framhåller är vikten av att undersökningen är replikerbar av andra forskare med samma metod och dataunderlag. Genom en noggrann redogörelse för vår metod och tillvägagångssätt i tidigare avsnitt kan vi konstatera att vår undersökning bör vara replikerbar av andra forskare.

Det tredje och mest omfattande kriteriet är validitet enligt Bryman (2016). Validitet innebär att slutsatserna från undersökningen är trovärdiga och väl integrerade med den metod som vi valt att använda. Inom detta område betonas giltighet och relevans för de variabler som mäts och används. En viktig aspekt av validitet är den interna validiteten, som behandlar det påstådda orsakssambandet mellan variabler i undersökningen. Vi har utmanats att identifiera mätbara variabler som kan fungera som kontroller för orsakerna till elevernas gymnasieval. I denna process har placebotestet varit avgörande genom att visa att effekterna av glädjelistan inte är signifikanta för andra år än när glädjelistan publicerades, vilket stöder den kausalitet vi anser ha åskådliggjort. En annan del av validitet är extern sådan och det är relevant att diskutera för vårt resultat. Extern validitet refererar till hur väl resultaten från en studie kan generaliseras till andra populationer eller situationer utanför den specifika kontexten där studien utfördes. I vår studie är det viktigt att överväga extern validitet eftersom det svenska skolsystemet har unika egenskaper som kan påverka generaliserbarheten av våra resultat till andra länder. Trots detta ger våra resultat värdefull insikt och stödjer de teoretiska resonemangen kring processen vid gymnasievalet.

7.2 Kritik mot vald metod

Utifrån kriterierna som beskrivs ovan kan vi bedöma den metod vi använt. Enligt kriterierna gällande reliabilitet och replikabilitet finns det risk att datan vi har hämtat direkt från antagningskanslierna är av varierande kvalitet. Vi har specifikt begärt den preliminära antagningsstatistiken, men trots det har vi ibland erhållit den slutgiltiga statistiken istället. Denna typ av missförstånd har uppmärksammats vid flera tillfällen och åtgärdats, dock kan vi inte säkerställa att vi i några enskilda fall har råkat missa eventuella missförstånd från kansliernas sida. Vidare finns det kommuner och skolor som valt att inte svara oss, exempelvis Lundsbergs skola som förekommer på glädjelistan. I vissa situationer, som exempelvis kansli Jönköping, har vi inte kunnat erhålla någon statistik alls för någon skola från antagningskansliet eftersom de inte

sparar den preliminära statistiken. Även kanslierna Västernorrland och Stockholm har inte kunnat tillhandahålla data för alla år eftersom de har förlorat datan och/eller bytt system. Stockholm kunde inte leverera åren 2018-2019 på grund av systembytet och därför valde vi att avgränsa undersökningen från och med 2020 eftersom många gymnasieskolor ligger i Stockholm.

Dessutom finns risken att skolor som erbjuder både introduktionsprogram och vanliga program har inkluderats i sin helhet i datamaterialet, trots att vi har strävat efter att i möjligaste mån exkludera skolor, och program i skolor, som endast erbjuder introduktionsprogram. När det kommer till validitet finns det risk att vi har utelämnat viktiga kontrollvariabler, eftersom tidsbegränsningen och tillgången till olika former av data har varit begränsad. Dessutom är det svårt att kontrollera alla potentiella kontrollvariabler som kan ha en inverkan på antalet förstahandssökande.

Vidare hade användningen av mikrodata varit fördelaktig i vår undersökning. Det skulle möjliggöra en differentiering av individuella val och därmed en möjlighet att särskilja exempelvis elevernas socioekonomiska bakgrund eller kön, vilket i sin tur skulle bidra till mer precisa resultat och en ökad förmåga att identifiera olika mekanismer vid gymnasievalet.

7.3 Framtida forskning

För att öka förståelsen kring de mekanismer som styr grundskoleelevers val av gymnasium är det av central betydelse att fortsätta forska inom detta område. Även om vår undersökning är begränsad i omfattning, ger den en insikt i hur Skolinspektionens arbete påverkar eleverna i svenska skolor. Skolinspektionens roll är inte bara att identifiera brister inom skolverksamheten och främja förbättringar, utan även att möjliggöra forskning som denna. Genom att fortsätta att granska och rapportera om skolornas prestationer kan Skolinspektionen bidra till att skapa en mer välinformerad och gynnsam miljö för eleverna samt samhället i stort.

Att skolor använder sig av betygsinflation är tydligt problematiskt. Fortsatt avslöjanden av skolor som fuskar bör rimligtvis antingen leda till att färre elever väljer dessa skolor, vilket kan påverka skolornas ekonomiska situation, eller att sammansättningen av elever som väljer dessa skolor

kan undersökas närmare. Om elever fortsätter att söka sig till skolor som fuskar, trots att de identifierats av Skolinspektionen, öppnar det upp intressanta möjligheter för framtida forskning. En sådan undersökning skulle sannolikt ge en djupare inblick i de motiv som driver olika samhällsgrupper till att göra sitt gymnasieval.

För att öka förståelsen av gymnasievalet är det nödvändigt att närmare undersöka hur skolor använder sina marknadsföringsresurser och vilka resultat dessa åtgärder ger. Vår forskning visar att skolors image spelar en roll i valet av gymnasieskola, vilket gör det intressant att utforska olika aspekter av marknadsföring för att bättre förstå hur elever väljer sina skolor. Dessutom är det också viktigt att undersöka hur de ansvariga kansliernas arbetsmetoder påverkar gymnasievalet. Vår studie har identifierat brister i informationshanteringen hos vissa kanslier, vilket antyder att liknande brister kan förekomma i deras arbete med att stödja elever inför gymnasievalet.

Genom att lyfta dessa forskningsområden kan framtida studier bygga vidare på vår undersökning för att bidra till att förbättra utbildningssystemet, främja en mer rättvis och transparent gymnasievalprocess, samt skildra skillnader kring olika grupptillhörigheter gällande utbildning.

Referenser

- Angrist, J. D., & Pischke, J.-S. (2008). *Mostly Harmless Econometrics: An Empiricist's Companion*. Hämtad 24 april 2024, från https://jonnyphillips.github.io/FLS6415/Class_3/Angrist%20&%20Pischke.pdf
- Angrist, J. D., & Pischke, J.-S. (2014). *Mastering 'Metrics : The path från cause to effect*. John Wiley And Sons Ltd.
- Bergh, A. (2014). *Sweden and the Revival of the Capitalist Welfare State*. Edward Elgar Publishing Limited.
- Bertrand, M., Duflo, E., & Mullainathan, S. (2004). How Much Should We Trust Differences-in-Differences Estimates? *The Quarterly Journal of Economics*, 119(1), 249–275. <http://www.jstor.org/stable/25098683>
- Björklund, A., & Lindhal, M. (2005). *Utbildning och ekonomisk utveckling - - vad visar den empiriska forskningen om orsakssambanden?* Regeringen. Hämtad 12 april 2024, från <https://www.regeringen.se/contentassets/6070de731ecd41b186b5afce54381530/utbildning-och-ekonomisk-utveckling---vad-visar-den-empiriska-forskningen-om-orsakssambanden/>
- Borjas, G. (2013). *Labor Economics* (6th ed.). McGraw-Hill Education, sid 267
- Bryman, A. (2016). *Social Research Methods* (5th ed.). Oxford University Press, sid 41-42
- Card, D., & Krueger, A. (1994, September). *Minimum Wages and Employment: A Case Study of the Fast-Food Industry in New Jersey and Pennsylvania*. Hämtad 24 april 2024, från <https://davidcard.berkeley.edu/papers/njmin-aer.pdf>
- Carlton, G. (2022). A Brief History of the SAT, America's Most Popular College Entrance Exam. BestColleges.com. Hämtad 6 maj 2024, från <https://www.bestcolleges.com/blog/history-of-sat/>,
- Cato, C. (2024). *Handelshögskolans grepp mot glädjebetyg: Kräver högskoleprov*. Dagens Nyheter. Hämtad 24 april 2024, från <https://www.dn.se/sverige/handelshogskolan-skarper-kraven-pa-sokande-vill-motverka-betygsinflation/>
- Cunningham, S. (2021). *Causal Inference: The Mixtape*. Yale University Press.

- Ekonomifakta. (2023). *Friskolor i Sverige*. Ekonomifakta. Hämtad 6 maj 2024, från <https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Foretagande/offentlig-sektor/Antal-friskolor-i-Sverige/>
- Epple, D., Romano, R. E., & Urquiola, M. (2017, Juni 2). *School Vouchers: A Survey of the Economics Literature*. American Economic Association. Hämtad 13 april 2024, från <https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/jel.20150679>
- Erikson, R., & Jonsson, J. (1993). *Ursprung och Utbildning - Social snedrekrytering till högre studier*. Statens Offentliga Utredningar. S. 116
- Fazelian, A., & Edholm, L. (2023). *Betygsinflation*. Riksdagen.se. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/interpellation/betygsinflation_ha10310/
- Gajjar, N. (2013). *Factors Affecting Consumer Behavior*. Hämtad 3 maj 2024, från https://www.raijmr.com/ijrhs/wp-content/uploads/2017/11/IJRHS_2013_vol01_issue_02_02.pdf
- Grodsky, E., Pattison, E., & Muller, C. (2013). *Is the Sky Falling? Grade Inflation and the Signaling Power of Grades*. *Educational Researcher*, 42(5), sid 259-265. <https://doi.org/10.3102/0013189X13481382>
- Gymnasieantagningen Storsthlm. (n.d.). *Så fungerar antagningen | Gymnasieantagningen*. Gymnasieantagningen Storsthlm. Hämtad 6 maj 2024, från <https://gymnasieantagningen.storsthlm.se/ansokan-och-antagning/sa-fungerar-antagningen>
- gymnasium.se. (n.d.). gymnasium.se. Hitta ditt Gymnasium | Allt inför gymnasievalet | Gymnasiestest. Hämtad 14 maj 2024, från <https://www.gymnasium.se/>
- Hinnerich, B. T., & Vlachos, J. (2017). *The impact of upper-secondary voucher school attendance on student achievement. Swedish evidence using external and internal evaluations*. Hämtad 7 april 2024, från <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0927537116302147>
- Huntington-Klein, N. (2021). *The Effect: An Introduction to Research Design and Causality* (1st ed.). Chapman and Hall/CRC. <https://doi.org/10.1201/9781003226055>,

- Juhlin, J. (2021). *Betygen blir högre – men elevernas kunskap ökar inte*. SVT Nyheter. Hämtad 22 maj 2024, från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/lararlobundet-har-granskat-betygsinflationen>
- Kleinberg, J., Oren, S., Ryu, E., & Tardos, É. (2024). Modeling reputation-based behavioral biases in school choice. Cornell University. Hämtad 3 maj 2024, från <https://arxiv.org/abs/2403.04616>
- Lindberg, H., & Sandgren Massih, S. (2022). Skolpengen. Riksrevisionen. Hämtad 6 maj 2024, från <https://data.riksdagen.se/fil/8E6C945E-9091-4F85-83C7-6DFF98AA27A1>
- Ljung, B.-O. (2000). *Standardproven - 53 år i skolans tjänst*. Prim-gruppen. Hämtad 6 maj 2024, från https://www.su.se/polopoly_fs/1.163911.1390460818!/menu/standard/file/standardproven_53_ar.pdf
- Lund, S. (2006). *Marknad och medborgare – elevers valhandlingar i gymnasieutbildningens integrations- och differentieringsprocesser*. Hämtad 27 mars 2024, från http://lnu.diva-portal.org/smash/record.jsf?aq=%5B%5B%5D%5D&aq2=%5B%5B%5D%5D&sf=all&aqe=%5B%5D&af=%5B%5D&searchType=SIMPLE&sortOrder=author_sort_asc&onlyFullText=false&noOfRows=50&language=sv&pid=diva2%3A206731&dsid=8913
- Mattsson Ottosson, M. (2008). *I valet och kvalet: En studie om grundskoleelevers gymnasieval*. DiVA. Hämtad 10 maj 2024, från <https://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A292009&dswid=897>
- Nata, G., Pereira, M. J., & Neves, T. (2014). *Unfairness in access to higher education: a 11 year comparison of grade inflation by private and public secondary schools in Portugal*. Hämtad 8 april 2024, från <https://rdcu.be/dFCES>
- Olsson, P.-O. (2023). *Ingen blir glad av glädjebetyg*. Göteborgs-Posten. <https://www.gp.se/ledare/ingen-blir-glad-av-gladjebetyg.b2736d53-09f0-43d2-918c-b022e3952e52>
- Politics.uk.co. (2021). *GCSEs - All you need to know*. Politics.co.uk. Hämtad 6 maj 2024, från <https://www.politics.co.uk/reference/gcses/>,
- Retriever. (2024). *"Stora problem" med glädjebetyg*. Retriever. Hämtad 14 maj 2024, från <https://app.retriever-info.com/services/archive?canFetchDataOnDateSelectorChange=fals>

[e&fromDate=2023-01-01&searchString=intros%3A\(skolinspektionen*%20AND%20rapport*%20AND%20gl%C3%A4djebetyg\)&toDate=2024-05-08](https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/hushallens-ekonomi/inkomster-och-inkomstfordelning/inkomster-och-skatter/?fromDate=2023-01-01&searchString=intros%3A(skolinspektionen*%20AND%20rapport*%20AND%20gl%C3%A4djebetyg)&toDate=2024-05-08)

SCB. (n.d.). *Inkomster och skatter*. Statistiska Centralbyrån. Hämtad 24 april 2024, från <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/hushallens-ekonomi/inkomster-och-inkomstfordelning/inkomster-och-skatter/>

SCB. (2017) *Unik tillväxt när Sverige gick från jordbruk till tjänster*. Statistiska Centralbyrån. Hämtad 11 april 2024, från <https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2017/Unik-tillvaxt-nar-Sverige-gick-fran-jordbruk-till-tjanster/>

SCB. (2023). *Befolkningsstatistik*. SCB. Hämtad 23 april 2024, från <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/>

SCB. (2024). *Sveriges befolkning 31 december 2023 - Kommunala jämförelsetal*. SCB. Hämtad 23 april 2024, från https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.scb.se%2Fcontentassets%2F6386f6b1b4854adab7549fc59a79fbc%2Fbe0101_komjmfbef2023.xlsx&wdOrigin=BROWSELINK,,

Skolinspektionen. (2021). *Ombedömning av nationella prov 2019*. Hämtad 5 april 2024, från <https://www.skolinspektionen.se/beslut-rapporter-statistik/statistik/ombedomning-av-nationella-prov/>

Skolinspektionen. (2023). *Rektors arbete för rättvisande och likvärdiga betyg är otillräckligt i flertalet gymnasieskolor*. Skolinspektionen. Hämtad 2 maj 2024, från <https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/nyheter/ny-rapport-rektors-arbete-for-rattvisande-och-likvardiga-betyg-ar-otillrackligt-i-flertalet-gymnasieskolor/>

Skolverket A. (n.d.). *Att välja för framtiden*. Skolverket. Hämtad 10 maj 2024, från <https://www.skolverket.se/download/18.614394bd171bb7d771b1c66/1592471690795/pdf/6839.pdf>

Skolverket B. (n.d.). *Nationella prov*. Skolverket. Hämtad 6 maj 2024, från <https://www.skolverket.se/innehall-a-o/landningssidor-a-o/nationella-prov>

Skolverket. (2010). *Attityder till skolan 2009 Elevernas och lärarnas attityder till skolan*. Hämtad 27 mars 2024, från <https://www.skolverket.se/getFile?file=2385>

- Skolverket. (2014). *Privata aktörer inom förskola och skola*. Skolverket. Hämtad 10 maj 2024, från <https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65b24a/1553965777874/pdf3307.pdf>
- Skolverket. (2023). *Nationella prov – obligatoriska prov i skolan*. Skolverket. Hämtad 2 maj 2024, från <https://www.skolverket.se/for-dig-som-.../elev-eller-foralder/betyg-och-nationella-prov/nationella-prov---obligatoriska-prov-i-skolan>,
- Skolverket. (2024). *Tabell 11 A: Övergång till gymnasieskolan läsåret 2023/24 för elever som avslutat årskurs 9*. Skolverket. Hämtad 10 maj 2024, från <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning?sok=SokC&omrade=Betyg%20%C3%A5rskurs%209&lasar=2022/23&verkform=Grundskola&run=1>
- Spence, Michael. "Job Market Signaling." *The Quarterly Journal of Economics*, vol. 87, no. 3, 1973, pp. 355–74. JSTOR. Hämtad 1 maj 2024, från <https://doi.org/10.2307/1882010>.
- Strannegård, L. (2023). "Glädjebetygen kan tvinga oss att införa antagningsprov". Dagens Nyheter. <https://www.dn.se/debatt/gladjebetygen-kan-tvinga-oss-att-infora-antagningsprov/>
- (SKR) Sveriges kommuner och regioner. (2024). *Antagningskanslier i Sverige*. Hämtad 10 maj 2024, från <https://antagningskanslier.skr.se/>
- Svidén, H. (2023). *Handels rektor: Vi litar inte på elevernas betyg längre*. Tidningen Näringslivet. <https://www.tn.se/arbetsmarknad/30729/handels-rektor-vi-litar-inte-pa-elevernas-betyg-langre/>
- Utbildningsdepartementet. (2023). *Uppdrag till Skolverket för mer rättvisande betyg*. Regeringen. Hämtad 24 april 2024, <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2023/03/uppdrag-till-skolverket-for-mer-rattvisande-betyg/>
- Vlachos, J. (2010). *Betygets värde - en analys av hur konkurrens påverkar betygssättningen vid svenska skolor*. Konkurrensverket. Hämtad 11 april 2024, från

<https://www.konkurrensverket.se/informationsmaterial/rapportlista/betygets-varde---en-analys-av-hur-konkurrens-paverkar-betygssattningen-vid-svenska-skolor/>,

Wikström, M., & Wikström, C. (2005). *Grade inflation and school competition: an empirical analysis based on the Swedish upper secondary schools*. Hämtad 1 maj 2024 från <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0272775704000895>

Östbom, F. (2022). *Kunskapsintensiva företagstjänster allt viktigare för Sverige*. Almega. <https://www.almega.se/2022/11/sverige-alltmer-en-tjansteekonomi-kunskapsintensiva-for-etagstjanster-driver-utvecklingen/>

Mejladresser till respektive kansli och kontakt

Dessa e-postadresser har vi använt för att kommunicera med de gymnasieskolor som ingår i vår undersökning. En del av kontakterna är de som listas på Sveriges gymnasiekansliers officiella webbplats (SKR, 2024), medan andra är de som vi har identifierat genom olika strategier för att samla in den data som har använts i vår studie.

- Antagning Fyrbodals, Fyrbodals Kommunalförbund: antagning@fyrbodals.se
- Antagning gymnasieskola Uppsala: antagning.gymnasieskola@uppsala.se
- Antagningsenheten Sjuhärad: gymnasieantagningen@boras.se
- Antagningskansliet Europaskolan: info@europaskolan.se
- Antagningskansliet i Eksjö: sofia.fransson@eksjo.se
- Antagningskansliet i Gnosjö: carin.ollhage@gkc.se
- Antagningskansliet i Gislaved: britt-marie.einarsson@edu.gislaved.se
- Antagningskansliet i Hultsfred: hanna.waern.andersson@hultsfred.se
- Antagningskansliet i Högsby: ulrika.claesson@hogsby.se
- Antagningskansliet i KAK, Kungsör, Arboga, Köping: gymnasieantagningKAK@koping.se
- Antagningskansliet i Kalix: bo.andersson@kalix.se
- Antagningskansliet för Karlshamn, Olofström och Ronneby: liselotte.edvardssonvensson@karlshamn.se
- Antagningskansliet Karlstad: elevantagningen@karlstad.se
- Antagningskansliet i Ljungby: antagningskansliet@skola.ljungby.se

- Antagningskansliet i Markaryd: jessica.tillberg@markaryd.se
- Antagningskansliet i Nässjö: ann.bjorkbom-tegheim@nassjo.se
- Antagningskansliet i Nyköping: antagningskansliet@nykoping.se
- Antagningskansliet i Oskarshamn: intag@oskarshamn.se
- Antagningskansliet i Sävsjö: katrin.holmberg@savsjo.se
- Antagningskansliet Torsås: info@korr.se
- Antagningskansliet i Tranås: gyantag@tranas.se
- Antagningskansliet i Vetlanda: ewa.andreasson@vetlanda.se
- Antagningskansliet i Vimmerby: anna-carin.bergman@utb.vimmerby.se
- Antagningskansliet i Värnamo: marie.ahsberg@edu.varnamo.se
- Antagningskansliet i Västervik: gymnasieantagningen@vastervik.se
- Antagningskansliet i Växjö: gymnasieantagningen@vaxjo.se
- Gamlebygymnasiet: jenny.djerf@hushallningssallskapet.se
- Gymnasieantagningen för Dalarna och Gävleborg: antag@dalakf.se
- Gymnasieantagningen Gotland: gymnasieantagning@gotland.se
- Gymnasieantagningen Göteborgsregionen:
gymnasieantagningen@goteborgsregionen.se
- Gymnasieantagning Halland: gymnasieantagning@falkenberg.se
- Gymnasieantagningen i Helsingborg: gymnasieantagningen@helsingborg.se
- Gymnasieantagningen Jämtlands län: info@antagningjamtland.se
- Gymnasieantagningen Jönköping: gymnasieantagningen@jonkoping.se
- Gymnasieantagningen Kalmarsunds gymnasieförbund: gymnasieantagningen@gyf.se
- Gymnasieantagningen Karlskrona: gymnasieantagningen@karlskrona.se
- Gymnasieantagningen i Katrineholm: gymnasieantagningen@katrineholm.se
- Gymnasieantagningen Kristianstad: antag@kristianstad.se
- Gymnasieantagningen i Linköping: gymnasieantagningen@utb.linkoping.se
- Gymnasieantagningen Lund: antag@lund.se
- Gymnasieantagningen Malmö: antag@malmo.se
- Gymnasieantagning Nord: gymnasieantagningnord@lulea.se
- Gymnasieantagningen Storsthlm: gymnasieantagningen@storsthlm.se

- Gymnasieantagningen Trelleborg: antagning@trelleborg.se
- Gymnasieantagningen i Västerbottens län: gymnasieantagningen@vindeln.se
- Gymnasieantagningen Västernorrland: info@antagning-vn.se
- Gymnasieantagningen i Västerås: gymnasieantagningen@vasteras.se
- Gymnasieantagningen i Örebro län: gymnasieantagningen@orebro.se
- Gymnasieantagningen i Östra samverkansområdet:
gymnasieantagningen@norrkoping.se
- Lapplands Gymnasium: antag@lapplands.se
- Naturbrukskansliet i Västra Götalandsregionen: naturbrukskansliet@vgregion.se
- Skaraborgs Kommunalförbund, Utbildning Skaraborg: utbildning@skaraborg.se

Appendix

I detta avsnitt presenteras information som hänvisats till i tidigare avsnitt som vi anser fyller en funktion för vidare förståelse och tydlighet till vårt arbete.

Glädjelistan

På listan är det 16 fristående skolor och 14 kommunala skolor.

- ABB Industrigymnasium/Hitachigymnasiet, Västerås (Fristående)
- Campeon Frigymnasium, Helsingborg (Fristående)
- Campus Manilla gymnasium, Stockholm (Fristående)
- Engelska gymnasiet Södermalm, Stockholm (Fristående)
- Europaskolan, Strängnäs (Fristående)
- Fridagymnasiet, Vänersborg (Fristående)
- Gränsälvs gymnasiet, Övertorneå (Kommunal)
- Hultsfreds gymnasium enhet 1, Hultsfred (Kommunal)
- Johannes Hedberggymnasiet, Helsingborg (Fristående)
- Katedralskolan 3, Linköping (Kommunal)
- Katedralskolan, Uppsala (Kommunal)
- Klara teoretiska gymnasium Postgatan, Göteborg (Fristående)

- Kunskapsgymnasiet, Norrköping (Fristående)
- Lars Kaggskolan, Kalmar (Kommunal)
- Lundsbergs gymnasieskola, Storfors (Fristående)
- Malgomajskolan 1, Vilhelmina (Kommunal)
- Midgårdsskolan ESMUS, Umeå (Kommunal)
- Mälardalens Tekniska gymnasium, Södertälje (Fristående)
- Norra Real, Stockholm (Kommunal)
- NTI Gymnasiet Johanneberg, Göteborg (Fristående)
- Nyköpings enskilda gymnasium, Nyköping (Fristående)
- Oscarsgymnasiet B, Oskarshamn (Kommunal)
- Prins Wilhelmgymnasiet, Flen (Kommunal)
- Rosendalsgymnasiet, Uppsala (Kommunal)
- Sjölin's Gymnasium Södermalm, Stockholm (Fristående)
- Thoren Business School, Gävle (Fristående)
- Täby enskilda gymnasium, Täby (Fristående)
- Vasaskolan, Gävle (Kommunal)
- Öckerö seglande gymnasieskola, Göteborg (Kommunal)
- Östra Reals gymnasieskola, Stockholm (Kommunal)

Uteslutna skolor

Inom de flesta kanslier finns det skolor som vi utelämnat i vår undersökning. Orsakerna till utelämnandet är antingen generella, kommun- och/eller skolunika. Nedan redovisas de olika anledningarna och varje skola som uteslutits.

Följande skolor är vuxenskolor, anpassade eller enbart introduktionsprogram. Elever som söker sig hit förväntas inte söka sig till någon annan skola och har därav uteslutits. Inom parentes redovisas vilket kansli skolan tillhör (SKR, 2024).

- Alvesta gymnasium (Växjö)
- Bromölla gymnasium (Kristianstad)
- Dahlandergymnasiet (Dalarna och Gävleborg)

- Foucaultgymnasiet (Storstockholm)
- Göinge utbildningscenter (Kristianstad)
- Halmstad anpassade gymnasieskola (Halland)
- Hylltegymsnasiet (Halland)
- Ingridskolan i Bergshamra (Storstockholm)
- Jämtland gymnasium anpassad gymnasieskola (Jämtland)
- Kung Saga gymnasium (Storstockholm)
- Lessebo gymnasium (Växjö)
- Magelungens gymnasieskola (Storstockholm)
- Min Skola Norsborg (Storstockholm)
- Min Skola Östermalm (Storstockholm)
- Move & Walk gymnasiesärskola (Malmö)
- Norrängsskolan (Kristianstad)
- Orust gymnasieskola (Fyrbodol)
- Presterudsgymnasiet (Karlstad)
- Riksgymnasiet för döva och hörselskadade (Örebro)
- Saltåskolan (Storstockholm)
- Sofiaängens gymnasieskola (Storstockholm)
- Strömkullegymnasiet (Fyrbodol)
- Tanums gymnasium (Tanum)
- Teknik och Service gymnasiet (Storstockholm)
- Törnströmska anpassade gymnasieskola (Karlskrona)
- Uppvidinge gymnasium (Växjö)
- Valdemarsro gymnasium (Malmö)
- Yrkesskolan i Osby (Kristianstad)
- Äventyrsskolan (Storstockholm)
- Örskelljunga Utbildningscentrum (Helsingborg)

Följande skolor och kanslier har uteslutits eftersom statistiken antingen inte finns tillgänglig eller är otillräcklig. Inom parentes redovisas vilket kansli skolan tillhör (SKR, 2024).

- Amerikanska Gymnasiet Campus Frescati Hage (Storstockholm)
- Bobergsgymnasiet (Västernorrland)
- Bäckadalsgymnasiet (Jönköping)
- Consensum Sollentuna (Storstockholm)
- Drottning Blankas Gymnasieskola (Jönköping)
- Drottning Blankas gymnasieskola (Västernorrland)
- Erik Dahlbergsgymnasiet (Jönköping)
- Fenix Kunskapscentrum (Jönköping)
- Flygteknik technical training (Nyköping)
- Framtidsgymnasiet Stockholm (Storstockholm)
- Furuheadsskolan (Kalix)
- Hvilan Åkarp (Malmö)
- Hvilan Gymnasium Stockholm (Storstockholm)
- Härnösands gymnasium (Västernorrland)
- Höga Kusten Teoretiska Gymnasium (Västernorrland)
- Hörby Yrkesgymnasium (Lund)
- Jensen Gymnasium (Jönköping)
- Jönköpings musikgymnasium (Jönköping)
- Jönköpings Praktiska Gymnasium (Jönköping)
- Kanalskolan i Skellefteå (Skellefteå)
- Karolinaskolan (Lund)
- Klara Teoretiska Gymnasium (Västernorrland)
- Kungliga Svenska Balettskolan (Storstockholm)
- Linköpings idrottsgymnasium (Linköping)
- Lundsbergs gymnasieskola (Lundsberg)
- LBS Ljud & Bildskolan (Jönköping)
- Magelungens gymnasium (Jönköping)
- Nola/Örnsköldsviks gymnasium (Västernorrland)
- Nordvikskolan (Västernorrland)
- Nova gymnasium (Trelleborg)

- NTI-gymnasiet (Västernorrland)
- Olingsgymnasiet (Skaraborg)
- Olingsgymnasiet Sparresäter (Skövde)
- Parkskolan/Örnsköldsviks gymnasium (Västernorrland)
- Per Brahegymnasiet (Jönköping)
- Profilgymnasiet (Storstockholm)
- Realgymnasiet (Västernorrland)
- Realgymnasiet, skolan startade 2023 (Skövde)
- RyssbyGymnasiet (Ljungby)
- Räddningsgymnasiet Sandö (Västernorrland)
- Sandbackaskolan (Nord)
- Sandagymnasiet (Jönköping)
- Skvaderns gymnasieskola (Västernorrland)
- Sollefteå Gymnasium (Västernorrland)
- Stora Segerstad Naturbrukscentrum (Jönköping)
- Sundsvalls gymnasium, Västermalm- och Hedbergiska skolan (Västernorrland)
- Sundsvalls Praktiska Gymnasium (Västernorrland)
- Svea Gymnasium skolan startade 2023 (Storstockholm)
- Tenhults Naturbruksgymnasium (Jönköping)
- Timrå Gymnasieskola (Västernorrland)
- Thoren Business School (Jönköping)
- Thoren Business School (Västernorrland)
- Tornedalsskolan (Nord)
- Vettergymnasiet (Jönköping)
- VFG (Jönköping)
- Västerviks gymnasium (Västervik)
- Ådalsskolan (Västernorrland)
- Örnsköldsviks Praktiska Gymnasium (Västernorrland)

Följande skolor har uteslutits på grund av att de avvecklats eller startar sin verksamhet hösten

2024. Inom parentes redovisas vilket kansli skolan tillhör (SKR, 2024).

- Birger Jarls gymnasium City (Storstockholm)
- Designgymnasiet Västerås (Västerås)
- Drottning Blankas Gymnasieskola Göteborgsoperan (Göteborg)
- Heleneholms gymnasium (Malmö)
- Helixgymnasiet (Dalarna och Gävleborg)
- Järva gymnasium (Storstockholm)
- Klara Gymnasium (Karlstad)
- Malmö Neptuni Gymnasium (Malmö)
- NTI Vetenskapsgymnasiet (Lund)
- NTI-Gymnasiet Sundbyberg (Storstockholm)
- Nytorps Hästgymnasium (Dalarna och Gävleborg)
- Processtekniska Gymnasiet (Fyrbodalen)
- Sveriges ridgymnasium Flyinge (Lund)
- Thoren Innovation School (Storstockholm)
- Tullengymnasiet (Sjuhärad)

Följande skolor är regionala och ingår inte i någon av de kategorier, det vill säga kommunala och fristående, som vi analyserat och har därför uteslutits.

- Axevalla Hästcentrum
- Naturbruksskolan Svenljunga
- Naturbruksskolan Sötåsen
- Naturbruksskolan Uddetorp